

י"ח.

אחרי מרת (תש"ח)

א. בטעם אסור העריות:

רמב"ם מו"נ ג' מ"ט: והעריות מן הנקבות כלם יקבצם ענין אחד. והענין ההוא הוא שכל אחת מהן נמצאת על הרוב עם האיש שנאסרה עליו תמיד בביתו והיא ממהרת לשמוע לו לעשות רצונו וקרובה להמצא אליו - לא יסרה להזמין ואי אפשר לשופט להרחיק על אדם כשימצאו אלה עמו. ואלו היה דין הערוה כדין הפנויה, ר"ל שיהיה מותר לישא אותה ושלל יהיה בה אסור; רק שאינה אשתו - , היו ר"ב בני אדם בכשלוך זנותם תמיד. וכאשר נאסרה בעילתן כל עיקר ונמנעו לנו מניעה גדולה, ר"ל במיתת בית דין ובכרת ואין שום צד היתר על בעילתן יש לבטח בזה, שלא יכון האדם אליהן ושלל יהיה בהן כלל. והיות הערוה ממהרת וקרובה להמצא כאשר זכרנו מבואר מאד. וזה - כי האדם כשהיה לו אשה. מן הידוע שאמא וזקנתה ובתה ואחותה נמצאות עמו צרכ העתים על הרוב, ושהבעל פוגש בהם תמיד כצאתו ובבואו ובעשותו מלאכתו, וכן האשה הרבה פעמים תעמוד עם אחי בעלה ואביו ובנו; וכן מציאות האדם על הרוב עם אחיותיו ודודותיו ואשת דודו והיותו גדל עמהם הוא מבורר מאד. ואולי חם כל העריות של שאר בשר. והוא אחד מן הענינים אשר בעבורם נאסר שאר בשר. ואמנם הענין השני הוא אצלי, להזהיר במדת הבשת, כי היות זה המעשה בין השורש והענף עזות גדולה מאד ר"ל לבעול האם או הבת. ונאסר על שרש וענף, שיבעול אחד מהם את חברו ואין הפרש בין שיבעול השרש או הענף או שיתקבצו שרש וענף בבעילת גוף שלישי.

רמב"ן ו' ד"ה אל כל שאר בשרו עד "לשבת יצרה".
אבן כספ: (1280-1340): הסבה לאסור עריות לשום שלום בין בני ישראל ולהסיר הקטנות והמריבות אשר יתחדשו מפני קנאות האנשים לנשותיהם, עד שלזאת הסבה אמרה התורה "לצרור". ולכך אסרה התורה הנקבה, שתפול בעבורה הקטטה, ואסרה אשה ובתה ושתי אחיות, כדי שלא יקנאו זו בזו, כי הקנאה יותר עצומה בקרובים מבזולתם; ובהיות הקטטה ביניהן תמיד, לא ינוח הזכר ולא יוכל להשלים עצמו. ואסרה ג"כ אשת איש, כי הבעל יקנא עליו בלי ספק וימית את הבעול את אשתו, כמו שאמר (משלי ו') "קנא חמת גבר ולא יחמול ביום נקם". ורוב הרציחות הוא בעבור הנשים. ולזאת הסבה בעצם אסרה את אשת האח ונתן טעם "ערות אחיך הוא" ר"ל: היא אשתו - ואם תנאף עמה, היא תשלח מדנים בין אחיה, וגם בבית יעקב היו מריבה וקטטה מפני נשיה לאה ורחל והקבה"ו כשרצה לזכות את ישראל הדריכם במעגלי צדק ודרכי יושר, שלא יערו רג ראושיהם.

סו"ל: ... הקרובות אסורות בעבור הצלחת הבית ותקון המדות והצלחת המדינה. כי לקחת האם ואשת האב ואשת אחי האב... הוא דבר המתנגד לכבוד אב ואם, והזלזול בכבוד אב ואם גורם קלקול המדות והפסד הנהגת הבית... ואם היתה האחות מותרת, היו רב בני אדם נושאים אחותם והיתה כל משפחה כעץ בפני עצמו ולא היו המשפחות מתחתנות ומתערבבות זו בזו ולא היתה האומה לעם אחד אלא לעמים רבים בלתי קרובים זה לזה ובלתי אוהבים זה את זה.

1. מה ביניהם בטעם אסור עריות?
2. כיצד סותר הרמב"ן את דעת הרמב"ם?
3. כיצד אפשר לסתור את דעת אבן-כספי מתוך דברי התורה?

ב. שאלת סגנון:

1. הסבר למה באה (בפסוקים ד'-ה') עזיה לגבי "משפטים" סמירה לגבי "חקים" (ועי' רש"י ד' ד"ה את משפטי תעשו ד"ה ואת חוקותי תשמרו).
2. הסבר את סבך השנוי בסדר המלים:
ד. את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו
ה. ושמרתם את חוקותי.

ג. שאלות בראב"ע

1. ד' ד"ה אני ה' אלוהיכם
2. י"ד "דודקן היא"
3. כ"ח "קפה"
- א. מה קשה לו?
א. למע הוסיף "חשובה כ" ואינו מפרש דודה ממש?
ב. מהי דאיתן מחנמאל
ג. כנגד מי הוא נלחם בדבריו החל מן "והנה מה יעשו" ומה הוכחתו?
א. מה קשה לו?
ב. מה ההבדל בין שני פירוטיו ומה חולשת כל אחת?